

1744.

1. Besserer, Fr. Paulus : *De interventione post sententiam*
2. Hoepfner, Dr. Sussler : *De necessario bonae fidei
et prescriptionem actionum personalium requisito.*
3. Koch, Christoph Ludov. : *De jure appignorationum
Imperialium, speciatim in civitatibus Imperia-
libus occurrentium . . .*

1745

1. ¹⁷⁴⁶ ~~1745~~ Aymannus, Christoph Fridr. : *De archiconella-
tiorum S. R. Imperii originibus genuinis.
2 Bimpl. 1746.*
2. Hasenbart, Zachar. Henr. : *De licita relocatione
et reductione ad Doctum juris civilis et statu-
tum Lubecensem.*
3. Thom, Ineslus : *Virtutis phil. in ang., qua
omnium imperantium majestas independens
adstruitur et ab objectionibus monarchomachorum
vindictur.*

1746

1. Balsen, Dr. Christoph: *De causa et origine Distinctionis sponsalium de presenti et de futuro*

2. Blesen, Franc. Atalpheus: *De jurisdictione principis regentis in patres apanagiatos...*
2 Suppl. 1746 & 1756.

3. Boecknius, Ludov. : *De usu exercitii disputatoris*

4. Kayserus, Dr. Fried: *De obligatione et valore statuti iuramenti forensium occasione Ord. ecclesiasticae, quae Wormstadii promulg. a. 1723.*

5. Koch, Christoph. Ludov. : *De fectis studii juris privati eiusque culta ratione apud Germanos*

6. Span, Dr. Ludovicus: *De adiosis in iure.*

1747.

1. Balsen, Dr. Christoph: *De errore facti et illicito a iudice rei iudicis contra forensam decreto.*

2. Gros, Dr. Theod. : De attentatis mandatorum attentatorum
revocatorum excludentibus et non excludentibus.

3. Kayser, Dr. Fridericus : De iuramento Iudaeorum.

4. Kayser, Dr. Fried. : De iudiciis pacis in imperio
Aem. Germanico.

5. Linthimer, Dr. Goth. : De principe legibus soluto

6. Ludef, Georg Wiltb. : De iurisdictione compromissa
ria tam generationis, tam speciationis Augst. Caesares
Imp. iudicii ad conc. ordinat. - Cass. p. II. t. 29.

7. Misler, Dr. Gregorius : De querela et exceptione
non numeratae pecuniae in cambiali negotio
maxime ad iura Hamburgensia applicata

8. Mogen, Ludw. Goth. : De rege Romanorum exque
vi capitulationis Caroli VIII absente vel impedito
imperatore imperii dabeneo capiente.

1747.

J. Schuler, Ernst Christian Engelh.: De eo, quod iustum
est in induciis moratorum.

1748.

1. Balsen, Fr. Christoph.: De foro rei sitae apud
Germanos

2. Northoltus, Henricus testas: De iuris dictione
immediata superiorum in imperio tribunalium
decursum mandata de liberandis bonis judicialibus
impeditis . . .

17.

1746, 3

39 11

858

VSVM
EXERCITII DISPUTATORII
BREVITER EXPONIT,

SIMVLQVE

DISPUTATIONES PHILOSOPHICAS
SINGVLIS MERCVRII ET SATVRNI DIEBVS
HABENDAS INDICAT

NEC NON AD EAS AVDIENDAS

GENEROSISSIMOS, NOBILISSIMOSQVE
DOMINOS COMMILITONES

OFFICIOSE INVITAT

ANDREAS BOEHMIVS,
PHIL. D. LOGIC. ET METAPH. IN ACAD. GISSENA
PROF. PVBL. ORD.

G I S S A E,

Typis EBERH. HENR. LAMMERS, Acad. Typogr.

L. S. & O.

Postularunt a me Viri aliquot iuvenes optimae spei in Academia nostra studiis nauantes operam, & eam quidem sedulam, vt collegio, quod dicunt, disputatorio, tum regulis huius artis animos ipsorum imbuam, tum habitum quoque eandem applicandi peculiari exercitio ipsis ingenerem. Ea petitio cum non honestissima tantum sit, sed propterea etiam mihi gratissima, quia amoris erga studia singularis, diligentiae eximia &, quod maximi aestimo, limati de eo, quod vtile est, iudicii luculentum exhibet testimonium: de esse nullus omnino potui; immo vero praesenti scheda auditores hos meos exoptatissimos publica laude celebrare, eorumque exemplo incitare alios volui, debui. Quod vne absque sufficienti & ab immundis libera finibus ratione fieri videatur, de usu exercitii disputatorii paucis agere apud unum confitui.

Multiplex

Multiplex admodum is vsus est. Patent alii atque sine acumine obseruantur; alii plures magis magisque latent, studiosum pauloque subtiliorem requirentes scrutatorem. De illis breuius dicam, vt de his liceat differere copiosius.

Qui Doctoris titulum & priuilegia sibi conferri optat, secundum leges Academicas dissertatione aliqua publica se iisdem dignum esse commonstrare tenetur. Imo acquisitae cuiuscunque eruditionis specimen editurus, cathedram conscendit, contra dissentientium tela theses electas defendens. His in occasionibus an profit disputandi habitus, an utilis sit ad opponendum inuitato, an mero etiam auditori; iam non tam demonstrabo, quam potius vti per se euident simpliciter affirmabo.

At forte ego nunquam me publico exponam conflictui, inquis; aut Doctoris non suspiro honores? Male quidem! respondeo optans potius, vt nemini ab Academiis domum reuertere integrum esset, nisi post exhibitum temporis bene collocati & animi scientiis referti specimen, certoque persuasus, non tot officii etiam grauissimis admotum iri homines discipulorum potius subsellia, quam splendida loca ornantes, si illotis discedere manibus ex docentium auditoriis prohibitum esset. Sed transeant haec? Ipse enim concedo, minimum inter omnes hunc vsus meis apparere oculis. Accedamus ad grauiora, sed praeuias etiam instituamus meditationes, ex quibus dicenda facilius agnoscuntur.

Attendamus scilicet ad singulas disputantium operationes, & patebit mentis emendatio a singulis expectanda. *Primum* est, (electio enim thesium non pertinet ad ipsam disputationem), ut opponens rite interpretetur respondentis sententiam. Hinc igitur a) habitum in applicandis regulis hermeneuticis consequimur, in illis videlicet, iuxta quas dirigendus intellectus in eruenda mente dicentis, vel scribentis occupatus; habitum dico, in explicandis sacris Oraculis, Legibus, verbo, ubique vtilissimum, b) Simul discimus vitare logomachias, lites inanes variae verborum significationi superstructas, pudore tandem, risu vel malitiosa pertinacique contentione turpiter finiendas; prout tristitia, prohdolor! eruditorum exempla condeofaciunt. c) Nanciscimur facultatem ad minutas, vel vnica saltem vocula expressas, determinationes animum subtiliter aduertendi, cuius in limate exponendis aliorum mentibus magnum est emolumentum. d) Adfuescimus aequitati in interpretando, cuius beneficio nec plus, nec minus, quam par est, aut humanus sapiensque amor postulat, aliis tribuimus.

Sequitur *altera* operatio, ipsa scilicet syllogismi contra thesin propositio. Inde a) discimus ratiocinia regulis logicis conuenientia cogitare & enunciare, i. e. litteras illas & notas nominare, quibus in syllabizandis & deinde etiam legendis demonstrationibus vtimur. Proinde quoque b) efficimus, ut solidam aliquam cogitationem inuentam stringenti etiam & conuincenti ratio-

ne

ne proferre possimus. Cuius rei non esse exiguum vsum, vel inde constat, quod multi optimis instructi probationibus nihil praestant, quia, quomodo exponendae sint, ignorant. Subsistam hic, cum de vfu syllogismorum *Cap. IV. Log.* multis egerit Perill. L. B. de WOLF.

Hunc actum excipit *tertius*, quo respondens assumit vel repetit argumentum ab opponente prolatum. Cuius vsum a) consistit in naturalis memoriae cultura. Vnica enim vice auditus syllogismus nonnunquam brevis, nonnunquam mediocris, nonnunquam prolixus denuo iterum recitandus. Deinde etiam b) artificialis memoriae quidam habitus comparatur. Quicumque enim repetendo syllogismum haesitare non vult, sequenti, vt docere soleo, vt commode potest artificio. 1.) Constat iam conclusio, quia vel directe repugnat thesi, vel probat negatam praemissam. 2.) Igitur constant maior & minor termini. 3.) Attendat respondens solum ad medium terminum & 4.) ad syllogismi figuram atque demum 4.) in mente sua quasi praefens intueatur tale schema figuram datam v. g. quartam repraesentans

| *Maior terminus* | *Medius terminus* | Maior propositio.

| *Medius terminus* | *Minor terminus* | Minor propositio.

| *Minor terminus* | *Maior terminus* | Conclusio.

Tandem 5.) in quocunque horum loculorum congruum & cognitum terminum reponat in mente, quasi inscriberet,

scriberet., & dabitur ipsi intueri, consequenter etiam recitare totum syllogismum. Quod artificialis & intellectualis memoriae specimen dicere, meo mihi iure videor. Neque his finiuntur usus, sed praeter alios restat adhuc c) vt dicta aliorum verbotenus nobis imprimere atque rursus aliis communicare valeamus. Fieri enim hoc debet ab affumente, ne mutetur quicquam in argumento opponentis. Utile autem idem est, si ob nullam aliam, certe ob eam rationem, quam videbis ff. 153. 154. Cap. VII. Log. WOLF.

Pergimus ad *quartam* operationem, qua respondens indicat, quid sibi in argumento proposito displiceat. Compositus est hic actus; dum I.) dispicit, vtrum ratiocinium praestet id, quod praestare debebat, nec ne. Comparat scilicet cum propositione probanda syllogismi conclusionem. Quae duae enunciationes si diuersae; argumentum concedit: si eadem ad vltiora mox explicanda progreditur. Exercetur ita a) acumen in comparandis ideis & iudiciis requisitum, & postea alibi v. g. in abstractionibus &c. maximopere necessarium. Praestamus b) vt minutissimas quoque iudiciorum differentias facillime animaduertamus, c) argumenta spuria a legitimis discernamus & d) non prius conflictum incipiamus, quam constet, nullam committi ignorationem elenchi. Si argumentum totum concedi nequit, II.) sollicite inquirit respondens, vtrum forte in forma peccet. Obtinemus hoc exercitio, a.) vt regulae syllogisticae saepissime hoc pacto ruminandae, applicandae nobis fiant quam familiaria-

miliarissimae, quod quanti aestimandum sit, Logicae tyrones norunt: h) vt syllogismo adhuc inter labia dicentis haerente, non subleat solum statim recta vel vitiosa eius forma, sed ipsum etiam vitium extemplo possit nominari: & quod amplius est, c.) vt in tota tandem aliqua ratiociniorum serie non ordinate, sed tumultuarie, proposita & quam occultissime peccante, defectum celerrime quasi sentiamus, & verbis indicare possimus, v. g. dicentes in hac probatione occurrit syllogismus in secunda figura male affirmatiuus. Hinc d.) demonstraturi, vel dubia resoluturi, opus non amplius habemus, vt syllogismos formales cogitemus, sed, celeriter legentium vel scribentium instar, singulas non magis animaduertamus litteras. Et e.) per experientiam cognoscimus, quid sibi velit §. 115. *Cap. IV. Log. WOLF.* Non nominabo vsum alium f.) quem ipse intelliges conferens *Lex. Math. WOLF. p. 501. seq. sub tit. demonstratio.* Si forma non discrepat a regulis logicis; III.) respondens attendit, num tota aliqua & quaenam praemissa falsa sit, ac ideo negari debeat. Fructus inde percipiuntur praeter alios sequentes. a.) Quia falsa propositio ex eo agnoscitur, quod verae opponitur: memoria verarum recluditur, eademque reperuntur, animoque igitur firmiter atque firmiter imprimuntur. b.) Multo exercitio acquiritur habitus, externo quasi criterio falsas statim a veris discernendi propositionibus &c. &c. Quodsi tandem IV.) nulla praemissarum, prout iacet, absurditatis accusari potest, ad distinctiones terminorum, vnde oriuntur propositionum limitationes, confugit

fugit defendens. Hic a) mirifice acuitur mentis perspicacia; b) accuratissimi ponantur veritatum limites, quos ultra citraque nequit consistere rectum. Harum ope c) veritates summa luce collustrantur, vt quasi palpabiles & tantum non manibus contrectabiles reddantur. His d) ogganientibus ora citissime & firmissime clauduntur, obturantur, & qui sunt vsus reliqui, quos omnes enumerare longum foret.

Exantlatis hisce respondentis laboribus succedit nouum opponentis argumentum, siue; *quintam* operationem absoluens, profyllogismus, quo, quod a respondente negatum est, iterum probatur. Vtibus supra indicatis superaccedit hanc exercitationem docere a), quomodo syllogismum syllogismus excipere debeat, cum praecedente rite concatenandus, vt scilicet saltus in probando omnis studiose vitetur; b) quomodo subinde propositiones vertendae, mutandae, quae consequentiae immediatae subiiciendae, vt exacte quadret succedens ratio cinium; c) quanta saepe syllogismorum farrago requiratur ad integram probationem; d) quam facilis commissu fit error in principiis ponendis; e) quae sit veritatum pariter ac falsitatum a se inuicem dependentia, connexio &c.

Recitavi haec exercitii disputatorii fructus speciales ex singulis operationibus hauriendos. Progredior nunc amplius ad alios ex vniuersa praxi sperandos; & quemadmodum haec, ita & iam minoribus maiores postpono.

A.) Nascitur fere nobiscum non leuis mericulofitas in confluxu multorum hominum, & concessu viro-
rum

rum spectatissimorum dicendi, qua expedire animum non licet aliter, quam frequenti & quotidiano sermone publico. Quicum a disputantibus omnino instituitur; quin sibi etiam concilient animum audentem atque imperterritum, nullius hominis quacunque dignitate conspicui praesentiam formidantem, dubitari nequit. Vsum hunc non flocci pendet, qui summos saepe Viros sufficienti animositate destitutos optime cogitata pessime elocutos esse nouit.

B.) Latina lingua disputantium vernacula est. Proinde nouus patet vsus, quod scilicet nostra exercitia non latina solum intelligendi promptitudinem, sed dicendi etiam facilitatem pariant, a mediis aliis non facile aequaliter sperandam, erudito tamen cuicunque pro praesenti studiorum ratione maximopere necessariam.

C.) Oppositiones esse ex genere probationum, adeoque a demonstrationibus, si differunt, quoad principia differre; nemo facile negabit. Disputando igitur habitum quoque demonstrandi acquirimus; habitum, ut nostis, incomparabilem, nulli secundum, omnipi conatu, molimine & industria acquirendum, auroque & gemmis, si fieri posset, redimendum.

D.) Inuentores eadem fere methodo vtuntur, qua demonstratores. Idcirco seduli quoque disputatores semina illa spargunt, ex quibus crescere incognitas veritates detegendi facultas non potest tantum, sed solet.

E.) Quotidianae deliberationes inque communi vita obuia meditationes secundum easdem peraguntur leges,

B

leges,

leges, iuxta quas & demonstramus & inuenimus. En nouum vsum!

F.) Saepe aliis contradicimus, quibuscum de rebus subinde exigui, subinde mediocris, subinde maximi etiam momenti sermonem institimus. Ecce disputationem omnibus absolutam numeris, ad quam rite suscipiendam quod egregie conducatur noster habitus, in solis mensa positum reor.

G.) Orationis partem minime contemnendam absoluit confutatio, patet igitur ex praecedenti numero etiam hic nostrorum exercitiorum vsus.

H.) Non excurro ad Ecclesiarum Ministros, causarum Patronos, Medicos, alios. Quanta enim utilitate adhibeant disputandi habitum, numerus antecedens docet abunde.

I.) Sed, quia tam facile non animaduertitur, sequens sicco pede preterire emolumentum nequeo. Status scilicet animi affectu occupati explicabilis est per syllogismum, cuius minor est representatio obiecti, quoad circumstantias praesentes; maior principium generale, quo, quod tale est, iudicatur bonum vel malum; conclusio vero obiecti tanquam boni vel mali hisce circumstantiis vestiti representatio (*Perill. L. B. de WOLFF Philos. pract. Vniu. P. II. §. 789.*). Quamdiu nihil desideramus in hoc syllogismo, nostra vel aliorum mens dato affectu turbatur; liberatur vero ab eodem, quamprimum aliquem in eo defectum animaduertimus. Ex tertia igitur, quarta & quinta operatione facile perspicias, qualem vsum praestet laudatum exercitium in excitandis vel sedandis apud nos vel alios affectibus; consequenter in liberandis hominibus ex eorum

rum seruitute ; in nobis vel aliis reddendis ad bene agendum alacrioribus ; in consensu appetitus sensitiui & rationalis generando , confirmando ; in summa tandem felicitate infallibiliter obtinenda.

Verum enimvero , ais , quomodo vtilem in dictis , praesertim vltimo , casibus praedicabo disputandi habitum , cum qui in forma vellet procedere , deridendum sese sanioribus omnibus propinaret , v. gr. qui affectum extirpaturus diceret : nego maiorem syllogismi explicatoris. Concedo quidem ridiculum esse hominem , qui ita ageret. Verum nec ita agendum praecipio : sed volo potius , 1.) vt tibi constet , quomodo in forma esset respondendum , si occasio postularet ; 2.) vt vulgari ratione , & terminis consuetis atque ab omni arte alienis mentem tuam exprimas. Ex. gr. In syllogismo : Quicquid ita comparatum , bonum est. Atq. E. nosti falsam esse maiorem ; propterea non ais : nego maiorem ; sed concinna potius oratione ostendis , quod ita comparatum est , malum vel saltem bonum non esse. Sapienti satis : insipienti enim nihil sufficit.

* *

Vt ut amplius progredi daretur ; sisto tamen hic pedem L. B. ! atque plenam nunc TIBI iudicandi potestatem concedo , quo iure , vel qua iniuria , disputandi habitum laudauerim. Insignes interim eos , & quos tamen , vsus suauissimi moxque nominandi Commilitones obtinere cupientes , disciplinae meae hactenus & in posterum fidae sese commiserunt. Quemadmodum ex aliis hucusque praelectionibus meis eruditionem partim philosophicam , partim mathematicam haud superficiali-

B 2

am

am &, nisi me quoque praeceptore vfi essent, multa nunc laude decorandam, hauserunt: ita & haec, quae inchoamus, exercitia non in cassum iri institutum & spero & confido. Neque enim inter eos deprehenditur, de cuius ingenii dotibus, aut assiduitate & diligentia liceat dubitare; sed omnes ii sunt, quorum nomina non post haec tantum, sed post maiora etiam, encomia recitare nullus erubescio. Sunt autem sequentes eo ordine, quem fors tulit, collocati

I. H. TABOR *Aurico Frisus.*

F. C. O. BIERAV *Biberauiensis.*

I. S. H. HABERKORN *Grimbergensis.*

Ph. H. KREBS *Gladenbaco-Darmstadinus.*

P. W. H. SCHOTT *Gissensis.*

P. F. C. HILCHEN *Gissensis.*

I. C. KOPP *Alsfeld.*

P. C. WENCKENBACH *Fronhuse-Darmstadinus.*

Benedicat Auditorum Optimorum studiis & his & aliis omnibus Diuinum numen, eaque fausta iubeat esse ac felicia, DEO gloriosa, patriae proficua, parentibus & familiis iucunda atque vtilia, ipsisque tandem discentibus salutaria. D. Gissae d. 16. Ian.

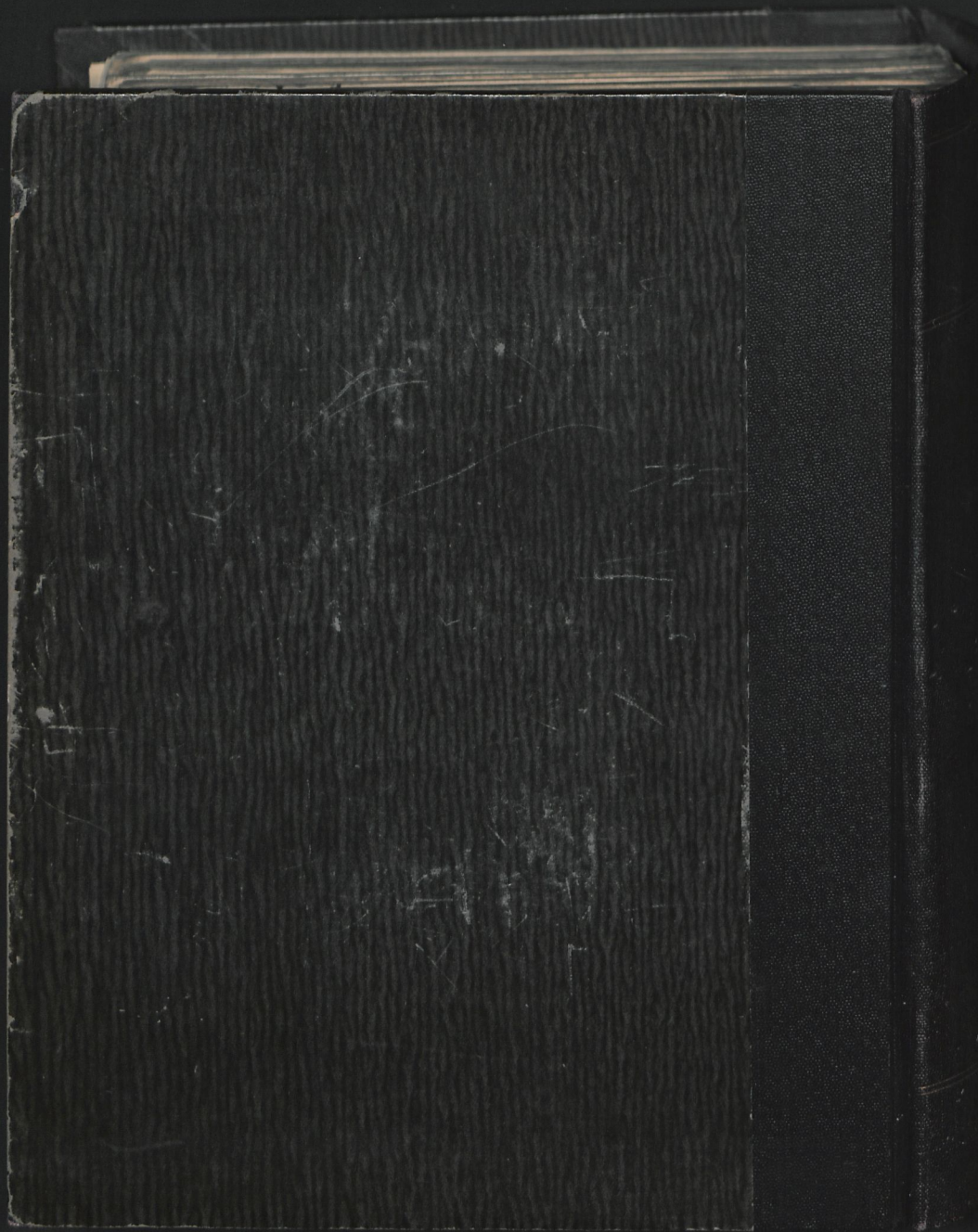
1746.

T A N T V M.

ULB Halle
004 060 741

3

17.

1746, 3

34 11

VSVM
EXERCITII DISPVTATORII
BREVITER EXPONIT,

SIMVLQVE

DISPVTATIONES PHILOSOPHICAS
SINGVLIS MERCVRII ET SATVRNI DIEBVS
HABENDAS INDICAT

NEC NON AD EAS AVDIENDAS

GENEROSISSIMOS, NOBILISSIMOSQVE
DOMINOS COMMILITONES

OFFICIOSE INVITAT

ANDREAS BOEHMIVS,
PHIL. D. LOGIC. ET METAPH. IN ACAD. GISSENA
PROF. PVBL. ORD.

P 568.

G I S S A E,
Typis EBERH. HENR. LAMMERS, Acad. Typogr.

